

Ovaj puta ću čitati govor da ne bih nešto propustio i da bih što preciznije rekao što smo učinili i što bismo trebali učiniti, a onda će moji kolege ministri detaljnije o tome.

Demokracija je sjajna stvar dok funkcionira, a funkcionira ako se ljudi osjećaju slobodnima i, ne manje važno, čak možda i važnije, ako se ostvari gospodarski rast. Povijest europske i zapadne, liberalne demokracije, u zadnjih stotinu godina je, u pravilu, povijest rasta, napretka i bujanja. U onim razdobljima u kojima nije bilo rasta i napretka događale su se velike socijalne krize, jer je ljudsko strpljenje začas nadomješteno apatijom, nestrpljenjem i, u nedostatku rezultata, traženjem nekih novih modela. Prema tome, demokracija je način, demokracija nije cilj sam po sebi. Demokracija je način za ostvarenje ljudske slobode, ljudskog bogatstva i neovisnosti. A to isto, uz manje razlike, mogu primijeniti i na nacije, na nacionalne zajednice.

ProInvest smo inicirali kako bismo u neposrednoj komunikaciji s poduzetnicima i obrtnicima čuli sve probleme i zapreke na koje nailazite, ali i kako bi gospodarski tim predstavio što sve Vlada čini kako bi ponovno pokrenula gospodarstvo, ali i uvela red kako u javne financije, tako i u sva ostala područja. Moje kolege ministri, bit će detaljniji u svojim izlaganjima, ja ću dati naglaske.

Obećavali smo malo, ali prije svega – rad i red. Ustvari, prvo red, kao uvjet za veći rad, za više radnih mjesta i za jedan kontinuirani napredak. To je bila srž naših predizbornih obećanja, ako ih tako mogu nazvati.

Već na početku mandata, pokazali smo jasnu opredijeljenost za pomoć gospodarstvu. Smanjili smo zdravstveni doprinos za 2 postotna poena i tako gospodarstvu ostavili oko 2,5 mlr kuna, zakonom smo omogućili oslobađanje od plaćanja poreza na dobit za reinvestiranu dobit, smanjena su neporezna davanja, vodni i šumski doprinos te spomenička renta za 50%, povećan je prag za ulazak u sustav PDV-a na 230.000 kuna. U dva navrata omogućen je reprogram duga s produljenjem roka otplate na 36 mjeseci. S početkom ove godine PDV na ugostiteljstvo je smanjen na 10%. Znamo da sve to nije dovoljno. Međutim, to sigurno nije porezna presija, a kamoli porezni teror kada govorimo o gospodarstvu. Upravo suprotno.

Bez novca nema oporavka, nema financiranja tekućeg poslovanja, nema novih ulaganja. I to vidimo u cijelom svijetu. Skoro u cijelom svijetu. Otud naše inzistiranje na jačoj ulozi HBOR-a, HAMAG-INVEST-a, fondova gospodarske suradnje koji su u prošloj i ovoj godini preuzeli značajan dio rizika na sebe i intenzivno pomažu u restrukturiranju gospodarstva.

U četiri godine krize investicije u Hrvatskoj pale su za više od 40%. To je ključni uzrok krize ali to je i ključ mogućeg oporavka. Zato smo sve svoje snage usmjerili prema stvaranju uvjeta za nove investicije.

Tri su ključna mehanizma: izravna strana ulaganja, transferi iz fondova EU, ali i postepeno buđenje tržišta kapitala, novim privatizacijskim projektima, koncesijama i slično.

Dakle, radimo na tri ključna pravca:

javne investicije, jačanje poslovne klime i rušenje barijera privatnim investitorima.

Ja sam političar i nema tog političara koji ne bi htio, prije svega, da se ove stvari odvijaju same od sebe, jer mu to – na kraju krajeva, utječe na rejting, na posao kojim se bavi. Ali kao što vidimo, to nije tako jednostavno.

Osigurali smo maksimalnu transparentnost procesa, nema prečica i nema rješavanja stvari „ispod stola“. Svi projekti i svi problemi dolaze pred 30-tak ljudi na radnoj skupini koja se bavi poticanjem ulaganja i rušenjem barijera, otklanjanja barijera, a tu su i vanjski članovi, predstavnici HOK-a, HUP-a i HGK-a.

U Agenciji za investicije i konkurentnost trenutno je više od 60 registriranih projekata vrijednosti preko 6 mlrd. eura, i to u različitim fazama pripremljenosti. Najviše ih je u turizmu, više od 50%, a slijede industrija i energetika. Do kraja godine u planu nam je otkočiti oko 15 projekata vrijednih gotovo milijardu eura, koji bi trebali zaposliti 2.000 radnika. U ovom trenutku riješili smo četiri projekata vrijedna 160 mil. eura koji će zaposliti oko 800 ljudi. Automobilska industrija u Slavanskom Brodu, obnova rada u pogonu čeličane unutar bivše Željezare Sisak s modernim specijalnim čelicima, turistički projekt na Cresu.

Donijeli smo jedan od najpoticajnijih zakona za nove investicije, s posebno izdvojenim potporama za novo zapošljavanje od 3 do 9 tisuća eura, a veći iznos je za ulaganja u najmanje razvijenim regijama.

Nije na mjestu teza da bi Vlada sa Zakonom o strateškim investicijama pogodovala rasprodaji nacionalnih resursa, voda ili šuma. Ne znam koliko puta treba naglasiti, a riječ ipak obvezuje, da to nije istina. I neće nikad biti istina. Ovaj zakon je nužan da bi se ubrzale procedure u pripremi projekata. Donijeli smo i novi Zakon o poticanju ulaganja koji je jedan od stimulativnijih u Europi.

Kada je riječ o državnim investicijama, sasvim je jasno da će se nakon tridesetak godina dogoditi novi veliki energetske projekti poput Plomina C, nismo odustali niti od Omble, uz maksimalnu zaštitu okoliša, a u pripremi su još neki veliki projekti termo i hidroelektrana.

Na sjeveru Hrvatske i u Slavoniji pripremljena su i dva velika projekta kogeneracija, odnosno elektrana na biomasu vrijedna gotovo 200 mil. eura.

Pripremamo projekte obnove željezničkih koridora Vb od Rijeke do granice s Mađarskom i X od Zagreba prema granici sa Srbijom vrijedne nekoliko milijardi eura što će u slijedećih nekoliko godina dovesti do novog velikog investicijskog ciklusa u građevinarstvu i vezanim industrijama. Luka Rijeka može postati Luka Kvarner i Luka Hrvatska. Tu su još i veliki projekti poput Zračne luke Zagreb, dugoročno i LNG terminal na Krku koji je, naprosto, prirodno mjesto za takvu vrstu posla i bez obzira na, ja bih rekao, vrlo često nedobronamjerne komentare, što se događa, događa se i dogodit će se, a deset godina se nije dogodilo ništa. Dakle, u ovoj situaciji, a naročito ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, čak i da ne radimo ništa – nešto bi se dogodilo. Što se tiče Luke Rijeka naročito, jer 1. 7., procedura je do sada bila dva puta, od sada je jednom i zato konkurentnost Rijeke, ako ništa drugo – po samoj inerciji, postaje konkurentnost višeg ranga. A ulaganja su znatna, dakle, ne ide se samo po inerciji.

Tu su veliki projekti regionalnih odlagališta otpada, vodoopskrbni sustavi i sustavi odvodnje u najvećim hrvatskim gradovima i ruralnim područjima. Većinu ćemo financirati iz bespovratnih EU fondova, a trenutno se već provode EU-projekti vrijedni 250 milijuna eura.

Svi ovi projekti bi se dogodili i brže i ranije da se na vrijeme i sustavno započela pripremati velike projekte za povlačenje sredstava iz EU fondova. Ovako trebamo dodatno vrijeme jer ništa nije moguće pokrenuti i promijeniti preko noći i bez velikih ulaganja u pripremu projekata. I to je jedina istina što se mene tiče. Zato sustavno radimo da osiguramo uvjete da se stvari pokrenu u što kraćem roku.

Što se tiče restrukturiranja, intenzivno se radi i dovršavaju se restrukturiranja u HAC-u, ARZ-u, HŽ-u, Hrvatskim poštama, Hrvatskim šumama...

Najveći rezultat svakako je privatizacija brodogradnje, ali sa jednim „ali“, što je za sada osiguralo opstanak gotovo kompletne brodograđevne industrije, što nije pošlo za rukom niti jednoj drugoj zemlji članici EU i nijednoj prethodnoj hrvatskoj vladi, a otvorilo je barem šansu za budućnost gotovo 10.000 zaposlenih u toj industriji i za još desetke tisuća koji su indirektno vezani na taj sektor. Naslijedeći trošak neznanja i neodgovornosti prema rješavanju pitanja brodogradnje mjeri se u desecima milijardi kuna koje je ova Vlada morala preuzeti u javni dug, a što će porezni obveznici, a to smo svi mi i svi vi, vraćati godinama. To se više u Hrvatskoj neće događati, odnosno više se i ne može događati jer je to protivno pravilima Europske Unije. I još jedan naglasak, dakle nećemo dopustiti i neću dopustiti da se zbog sitnih populističkih ustupaka dovodi u pitanje sudbina cijelih sektora javnih poduzeća, od HEP-a, od Hrvatskih autocesta, pa i na banalnim pitanjima kao što je naplata cestarine. Biti će jeftinije nego drugdje, ali se plaćati mora, jer želimo modernu, kvalitetnu infrastrukturu, a takva se svugdje plaća. I nemojmo uspoređivati, tu ne apeliram naravno na vas, nego na one koji to rade, tunele i obilaznice, jer niti na nijednu obilaznicu u Hrvatskoj se ne plaća cestarina, a na sve tunele duže od dva kilometra se plaća i tu nema nikakvog lokal-patriotizma, taman da je u mom gradu, u mom selu ili sto kilometara dalje, mora se plaćati. To je jedini način da dobijemo kvalitetu, jedini način, drugoga nema, u protivnom sustav se urušava. I ako to nitko nije u stanju reći jasno, a vjerujem da je i znam da je, ja ću to ponoviti još deset puta. I tu politiziranja nema.

U privatnom sektoru, dakle više onome što bi se ticalo privatnog sektora donijet je Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. U ovom trenutku 4.200 prijavljenih, sa gotovo 37 milijardi kuna dubioza i više od 35.000 još uvijek zaposlenih ljudi čije je radno mjesto ugroženo. Ministarstvo financija i Porezna uprava rade iznimno težak posao pokušavajući naći rješenja, zajedno s bankama i drugih vjerovnicima, za te tvrtke, slučaj po slučaj. A to se već godinama u ovoj državi odgađalo i tako pogoršavalo ukupno stanje. I da se vratim još samo jednom rečenicom na brodogradnju, to je hrvatska materijalna kultura, od Pule, Rijeke, gdje je napravljen prvi torpeda na Svijetu, Splita, i jako je ambiciozno očekivati da sve to što smo imali u povijesti ostane i opstane na razini i u volumenu koji je bio prije trideset ili četrdeset godina, kada je također bilo financijskih problema i od kada pamtim sebe i čitam novine barem, nikada to nije bio financijski zdrav sektor i uvijek je financiran javnim novcem. Rezultat – slab, konkurentnost – slaba, danas kad dođete u Helsinku vidite dva kruzera, Anabelu i ona druga, koji su u Splitu izgrađeni 1989. godine. Dakle, tada je postojala tehnologija i znanje i to Dalmacije, ne u Istri ili u Primorju, da se sagradi moderan kruzer, koji je danas dovoljno dobar Fincima. Međutim, na tom kruzera smo izgubili novac, te 1989. godine. Dakle i to je bilo dobro i nije bilo dobro. To se mora promijeniti, u protivnom opstanka nema. I kad god me pitaju kako ćemo zaštititi industriju ovu, industriju onu, zajedničkim naporima, ali prije svega konkurentnošću, a to znači ne se skrivat pod poplunom, ne tražiti svoju prednost prema slabijima, nego se boriti ali na inteligentan način, ne prsa u prsa sa jačima. To je jedini način da napreduje gospodarstvo i to je jedini način da napredujemo mi kao pojedinci i da nam napreduju djeca, ne dajemo ih u najlošije škole, nego u što bolje škole možemo. Naravno, u skladu s njihovim mogućnostima, ali u što bolje škole, na što bolja tržišta.

Suzdržavao sam se ali ipak nisam mogao odoljeti u predizbornoj kampanji da upotrijebim tu riječ jer ima jednu neobičnu rezonancu u politici. Dakle, uvijek ju je lako tumačiti na razne načine. Kada u liberalnoj demokraciji kažete da uvodite red mogu vas pogrešno protumačiti. Sada se nadam da je jasno što znači uvođenje reda. Dakle, to nije smanjivanje prava i

ugrožavanje demokracije i ljudskih sloboda, nego je to uvođenje reda u sustav. A sustav u koji ulazimo, u EU, je toliko reguliran i toliko detaljan da će u njemu kao birokrati, dakle govorim samo o birokratima, funkcionirati najobrazovaniji, najpametniji, najškolovaniji. Nitko od nas ovdje prisutnih, čast iznimkama, ne bi prošao ovog trenutka ad hoc test prijema u službu Europske komisije, uključujući i mene. Kriteriji su užasno visoki. To je što se tiče birokracije, ona ima svoj dio posla.

Dakle, uz rješavanje dugova tvrtki kojima prijeti stečaj Vlada je pripremila okvir za financijsku konsolidaciju građana, posebno bivših i sadašnjih obrtnika i to u dijelu poreznih dugovanja prema državi. Dovoljno je reći da čak 616 tisuća građana duguje državi, zvuči ružno ali tako je, duguje državi 13 mlrd kuna, od čega 106 tisuća bivših obrtnika s dugom od 9 mlrd kuna. Dakle, omogućen je reprogram poreznog duga u relativno duljem vremenskom razdoblju, ali i mogućnost otplate u kraćem roku s otpisom kompletnih kamata. Porezni teror? Ne bi rekao.

Dakle, Vlada se s jedne strane trudi uvesti reda u fiskalni sustav i smanjiti izbjegavanje plaćanja poreza, a s druge strane pronaći odgovarajuće modele za pomoć onima koji su uredno plaćali poreze dok su to mogli i dok ih kriza nije potpuno onemogućila. Držimo da je to pravedno i na tome ćemo pristupu i dalje ustrajati.

Pokrenut je projekt fiskalizacije, najprije za ugostiteljstvo kojem je paralelno smanjen PDV na 10%. U prva tri mjeseca ove godine, govore o povećanju prijavljenog prometa u ugostiteljstvu za čak 30-tak posto. Odnosno, ne govorimo, nego to pokazuju podaci. U ožujku su fizičke osobe, uglavnom ugostitelji, prijavile promet viši za 38% u odnosu na prošlu godinu, dok su male pravne osobe prijavile čak 42% veći promet nego u istom mjesecu lani. Ove brojke nešto govore i same po sebi ne predstavljaju nikakav ekonomski bum, ali ukazuju da se stvari nisu radile po pravilima ranije.

Uspostavili smo i porezni „stup srama“, nisam bio najsretniji s tim kolokvijalnim izrazom, čak nisam siguran niti da je izašao iz naše mentalne radionice, ali tako ga je javnost nazvala pa što možemo, koji treba sve porezne obveznike staviti u istu poziciju, a ne da imamo „jednake“ i „jednakije“.

Uvodimo nove, kraće zakonske rokove plaćanja kako bismo u razumnom roku uveli veću financijsku disciplinu i smanjili ukupan iznos nepodmirenih potraživanja; a kada ovaj proces završi i kada se uspostavi disciplina postat će i relevantno da li se PDV plaća po fakturiranoj ili naplaćenju realizaciji.

Krajem rujna prošle godine nelikvidnost je iznosila 44,6 milijardi kuna, a kraj travnja ove godine bilježi pad na 37,3 milijarde, što je i dalje jako puno. Smanjuje se i broj blokiranih poslovnih subjekata. U prosincu 2012. ih je bilo 68.698, a krajem travnja 52.677.

Što se tiče proračuna, Vlada je relativno uspješno odradila prvu fazu fiskalne konsolidacije, smanjila deficit u 2012. za 5 milijardi kuna, ali i dalje svoju javnu potrošnju financiramo kroz dug i to je činjenica. Kolika god bila kamata, koliki god bio prinos na suvereni dug, to je dug i netko ga treba platiti. Ako je on 7%, to je grozno, ako je on 4,5 ili 5%, to je manje loše, ali i dalje previše, jer je neusporedivo više od gospodarskog rasta kojeg nema. Dakle, samo ću podsjetiti da je prethodna Vlada uporno tvrdila da je to nemoguće, jer naprosto očekivanja iz proračuna su velika. I jesu velika, prevelika. Izostanak gospodarskog rasta znatno je otežao nastavak konsolidacije u 2013. u kojoj imamo 5 milijardi potpuno novih troškova na rashodnoj strani koje nismo mi stvorili, ali ih ne možemo izbjeći: od 3 mlrd kn kamata, preko uplate u EU proračun od 1,7 mlrd kn, do novih troškova restrukturiranja brodogradnje i

zdravstvenog sustava čiji dugovi sakriveni iz prethodnih godina prelaze 5 mlrd kn. Upravo zbog toga bili smo prisiljeni na smanjenje koeficijenta za 3% u državnoj upravi i javnim službama. Govorim o smanjenju bruto plaće od 3%, što je neto naravno manje, što je puno, ali uvijek podsjećam na to, bez namjere da dijelim i da režem kao nožem po društvu, da se privatni sektor, a naročito srednji i mali privatni sektor, konsolidirao puno ranije, da su i privatni mediji konsolidirani, dakle ljudima su plaće smanjivane znatno više od toga i to je realnost. I to je jedan od ključeva konkurentnosti, nažalost. Prema tome, ako se negdje nije rezalo, i ako se negdje nije oduzimalo, nije u javnom sektoru i jedino u javnom sektoru. I rekao sam da mi je ne krivo, tu se ne radi o nikakvim osobnim, emocionalnim afinitetima, nego da smo možda pogriješili što u samom startu, ali u samom startu, dakle na početku mandata, s ovim smanjenjem nismo išli i mrvicu više. Ali sada je za tako nešto po meni prekasno. Ne iz političkih, nego iz ekonomskih razloga.

Ministarstvo financija pod kontrolom drži prihodovnu stranu i prihodovna strana proračuna se ostvaruje na način da su veći prihodi nego li prošle godinu i prihodi su u skladu sa rebalansiranim proračunom za 2013.; kad usporedimo siječanj i travanj negdje će prihodi biti više od milijardu veći nego u siječnju.

Rashodna strana je ta koja možda zabrinjava iz razloga što je daleko veća, odnosno veća, nego 2012. godine jer je Vlada RH odlučila dinamički brže izvršavati proračun nego što je to sam kvartal. Isplatili smo 1,1 mlrd više za potrebe poljoprivrede, za potrebe lokalne samouprave, za financiranje brodogradnje što znači da ćemo manje u idućem kvartalu. Nećemo povećavati rashodnu stranu proračuna nego samo dinamički nešto brže isplatili samo da pomognemo gospodarstvu. U idućim kvartalima bit će to manje. Nema povećanja rashodovne strane.

Prikazani deficiti koji smo zatekli za 2011. godinu bio je 14 milijardi, u 2012. smo ga smanjili na 10 milijardi kuna. Plaćanje dugova brodogradnje nisu deficiti 2012. nego ranijih godina, kao i plaćanje dugova u zdravstvu.

Na tragu potpuno legitimnih i očekivanih prosvjeda jer ljudsko strpljenje je kratko, ljudi su iscrpljeni, sve skupa to traje već sad godinama, ali kada govorimo o zaštiti radnika naglašavam da je naša Vlada odmah na početku mandata donijela Uredbu kojom se onemogućuje isplata plaća bez uplate doprinosa, u prosincu 2011. zatekli smo 205.000 radnika kojima nisu isplaćivane plaće i doprinosi. Taj je broj danas smanjen na 70.000. Izmjenama Kaznenog zakona neisplata plaće i neuplaćivanje doprinosa postali su kazneno djelo za koje prijeti sankcija, ozbiljna sankcija. Potvrda o dospjeloj, a neisplaćenju plaći, postala je ovršna isprava Reguliran je proboj pravne osobnosti kako bi se spriječilo neodgovorne među poduzetnicima da osnivanjem novih tvrtki i prijenosom svega onoga što vrijedi spašavaju sami sebe, a da radnike ostavljaju na cjedilu sa svih dugovima koji staru tvrtku vode u stečaj i likvidaciju.

Vlada se nedavno odlučila posebno podržati najslabije plaćene radnike i povećala je iznos minimalne plaće. Što je uvijek sa stajališta konkurentnosti teška i problematična odluka i naravno da pitate prosječnog prolaznika dobrog srca rekao bi da minimalna plaća treba biti jako velika. Ali pitanje je kamo to vodi industrijske grane koje naprosto nisu konkurentne i koji u strukturi rashoda imaju plaću kao mlinski kamen na vratu. Dakle, to uvijek zvuči dobro, ali donijeti takvu odluku nije uvijek jednostavno i uvijek je pitanje kakav će na kraju biti ishod. Dakle, vodili smo ipak računa prema minimumu poštovanja prema najslabije plaćenim radnicima, mada će liberalni ekonomisti, naravno s punim pravom, u duhu svog nauka, imati prigovor na to. I ja ga shvaćam.

Kada je riječ o državnim službenicima i namještenicima te o javnim službama, sigurnost njihovog radnog mjesta i dalje je zajamčena. U protekloj i ovoj godini odreći će se božičnice, regresa i jubilarnih nagrada koje u godinama krize rijetko koji poslodavac u privatnom sektoru uopće isplaćuje, a ako ih isplaćuje onda ih je zaradio, a mi ih kao država kao javni sektor nismo zaradili pa ih i ne smijemo isplatiti, i dok ih ne zaradimo, ja kao predsjednik Vlade neću dopustiti da se isplaćuju, nikome u državi. A koeficijenti odnosno plaće su smanjene prije dva mjesec dana za 3% u bruto iznosu. I kada govorimo o solidarnosti u društvu, po meni, odnosno po nama, ovo je minimum koji je bio nužan. Odnosno minimum minimuma. Dakle, ništa se nije promijenilo. Razumijem strah nekih ljudi da su im ugrožena stečena prava, svi tako razmišljamo. Ja kad sam radio u javnoj službi, a radio sam 12 godina, možda sam razmišljao malo drukčije. Uvijek sam razmišljao da me moja država može platiti onoliko koliko ima u tom trenutku. Ali želim podsjetiti da su jedno ova posebna prava, ali da plaća, u duhu filozofije poduzetništva, može bit samo zarađena, i stečena na tržištu. Dakle, ona ne može bit dugoročno stečeno pravo. Ona je stečena u tom trenutku, kada nema, nema. To nije klasično stečeno pravo i to vrijedi i za privatni i za javni sektor. Plaća se mora zaraditi. Korporacije, poduzeća, pravna osoba mora zaradit plaću. U protivnom, nema je. Svatko tko se bavi privatnim poslom vidi i zna. Alternativa za nas je da zadužujemo državu, što je po meni neodgovorno. Bilo bi suludo, u krajnjoj liniji ako bismo nastavili tim putem ne bi nam više nitko ni pozajmio novac. Uštede od 3% na plaćama plus one na dodacima omogućile su da gotovo nitko u javnom sektoru ne ostane bez posla, dok je posao u privatnom sektoru izgubilo u četiri godine oko 170 tisuća ljudi, i to najviše u industriji, građevinarstvu i trgovini. Tu činjenicu bi ljudi u javnom sektoru, a posebno neki sindikati, ipak trebali imati pred očima. A ne optuživati da dijelimo ljude na privatni i javni sektor. Jer na kraju kao nacija gens una sumus, jedan smo rod u ekonomskom smislu, dakle živimo u istoj državi. Dakle, dilema veće potrošnje naspram dodatnih rezova, i ono što se u Europi i u svijetu naziva „osterity“ pa se onda više ne naziva tako nego se naziva fiskalna konsolidacija, ovisno o tome kakav politički vjetar puše. Ova kriza, ako ništa drugo, u Europi pokazuje da zadnjih 20 godina se ništa bitno nije promijenilo i da su oni koji su bili konkurentni postali još konkurentniji. Mada se to tako prije 6,7 godina nije činilo. A oni koji nisu ili konkurentni, postali su još manje konkurentni. I to je izazov s kojim se Europa mora nositi i bit će nam jako teško. A po mojoj skromnoj procjeni mi smo tu negdje u sredini.

Cijelo vrijeme izloženi smo s jedne strane kritičarima koji se zalažu za veću državnu potrošnju i s druge onima koji se zalažu za, reći ću, radikalne dakle oštre rezove u proračunu od nekih 20 milijardi kuna – a po meni ni jedna ni druga opcija nisu realne. A bit realan u politici je nužno, ali je riskantno. Jer politika koliko je realna, toliko je i emocionalna., i nažalost igrate samo na zdrav razum. Kažem nažalost, volio bih da je drukčije, u politici nije isplativo. Dodatna potrošnja jednostavno nije moguća zbog deficita i visine javnog duga, a dodatni rezovi ili kako neki govore "štednja" doista bi ugrozili gospodarski rast. I još jednom naglašavam, štedjeti možeš ono što si zaradio. U našem slučaju ne radi se o štednji, dakle proračun ne štedi, ako se morate dodatno godišnje zadužiti na tržištima kapitala za još neki iznos, to znači da nemate neki višak koji biste uštedjeli, nego da naprosto uzimate tuđe, pod nekim uvjetima, dakle mi ne štedimo. Štede Švicarci. Dodatna potrošnja, dakle jednostavno, nije moguća zbog deficita i zbog visine javnog duga, a dodatni rezovi bi, kao što sam već rekao, ugrozili gospodarski rast. A to ne bi bilo moguće bez diranja u mirovine, koje su niske, i u koje do sada nismo dirali jer ne mogu biti niže, ne smiju biti niže, zdravstvo i socijalu... Dakle, mi idemo nekakvim srednjim putem, ne hodamo po rubu, ali kada bi srednji put bio uvijek najbolje i najmudrije rješenje, onda bi svi znali najbolji put i svi bi hodali po sredini i sudarali se jedan s drugim, dakle, srednji put nije panacea, nije jamstvo uspjeha. Kad kažem da idemo srednjim putem, onda tražimo nekakav kompromis. Jesmo li u pravu i koliko smo u pravu, vidjet ćemo. Mi vjerujemo da jesmo. Bitka za preokret trendova bit će i bitka za

promjenu ponašanja države. Nakon faze preživljavanja, mora se dogoditi sustavna politika jačanja konkurentnosti gospodarstva, u kojoj država treba odigrati svoju ulogu, a to znači da se mijenjamo, jer ako je ikad vrijeme za promjene i prekid inercije, a mi smo živjeli po inerciji barem deset godina, to je kriza. U vremenima stabilnosti, mira ili hinjene stabilnosti i prosperiteta, o tome nitko ne želi slušati, kao ni o korupciji, sjetimo se samo 2007. godine i mentaliteta ili atmosfere gdje bi čovjek mislio da je došao u Švicarsku, a ne u Hrvatsku. I to je vrlo brzo došlo na naplatu.

Drugim riječima, nakon faze konsolidacije slijedi faza aktivne potpore smanjenju poreznih i drugih troškova gospodarstva. Gospodarski oporavak i veća ostvarena dodana vrijednost znači i veći potencijal javnog sektora. U narednim godinama prostor za jačanje konkurentnosti treba biti puno širi od prostora za eventualno širenje javnog sektora i povećanje javne potrošnje. Javni sektor je toliki koliki je, smanjivat će se, država će ostati gospodar i monopolist samo tamo gdje su u pitanju esencijalni resursi, tamo gdje nisu, država nema što tražiti. To i politiku opterećuje, jer onda imate pritisak na kadrove, na udomljavanje, a sve to skupa nije, govorim osobno, ima razlog, zbog kojih se bavim politikom. Prema tome, to neka radi tržište. U narednim godinama prostor za jačanje konkurentnosti, dakle, treba biti ipak puno više u privatnom sektoru.

Naš ključni problem jeste da nismo dovoljno štedjeli u dobrim vremenima a da bismo pokrili socijalne i druge troškove u krizi. Skromnost u fazi prosperiteta znači i veću sigurnost u krizi, i to moramo imati na umu. I moramo poticati one jake, štiti one slabije, jer onoga tko je slab nećete učiniti jakim tako da ubijete onoga tko je jak. Na kraju će obojica biti slabi.

Investicije, osobito inozemne, otvaraju perspektivu za izvoz. Uskoro osnivamo i posebnu vladinu radnu skupinu koja će se baviti međunarodnim trgovinskim odnosima, prije svega u potpori izvoznima.

I konačno, osobna potrošnja se hrani iz snage gospodarstva, iz novih ulaganja, novog zapošljavanja i naravno, dizanja kvalitativne razine gospodarstva u smislu povećanja dodane vrijednosti po zaposlenom. Kad gledamo taj kriterij, Hrvatska i nije među najlošijima, s obzirom da u Hrvatskoj malo tko radi. Dakle, na broj stvarno zaposlenih, usporedimo to i jedinicu GNI-a odnosno GDP-a po starom, tu Hrvatska stoji kao nekakav prosjek, dakle naš ključni, puno sam ovdje naveo ključnih problema, jedan od naših najvažnijih problema je niska stopa zaposlenosti, a ne nezaposlenost. To je također problem, ali istaknuo bih ovaj prvi. Dakle, konačno, osobna potrošnja se hrani iz snage gospodarstva, iz novih ulaganja, novog zapošljavanja i naravno, dizanja kvalitativne razine gospodarstva, ovo sam već pročitao. To je zatvoreni krug u kojem je osobna potrošnja „posljedica“, a investicije i izvoz su, prije svega „uzroci“ za koje se isplati boriti. Nitko se nije zdravo osovio na svoje noge samo potrošnjom i to potrošnjom utemeljenom na uvozu.

U cijeloj priči važna su i očekivanja, kao uvijek u politici i u životu, i ono što je bilo aktualno '95. godine, i što nas je zadovoljavalo, danas nam se čini, u ekonomskom smislu, kao dječje ospice, kao davno preboljena bolest. Poduzetnici i građani u konačnici donose odluku u skladu s očekivanjima, i jedni i drugi. Koliko će se izlagati, koliko će ići daleko, koliko će se zaduživati, pod kojim uvjetima. Zato je vrlo važno širiti poruke optimizma, ali ne bez temelja i to nikada neću raditi i to nismo radili i nismo davali obećanja i nismo rekli bit će lako i bit će tek tako. Neće biti lako, trajat će. I trebat će nama ili nekoj drugoj vladi još dosta vremena dok Hrvatska zaista krene onim putem...mi je vidimo, a to je jedne od naprednijih europskih država. Budimo realni, ne najbogatija i sigurno ne među većima, ali jedna konsolidirana, zdrava država u kojoj ljudi imaju legitimna očekivanja, a ne samo puke fantazije koje se onda razbiju svakih pet godina. Otkad živim, otkad živim u svom gradu, u

svojoj zemlji, a to je već 46 godina, uz jedan kraći prekid, uvijek je bilo vrijeme krize... Ne sjećam se da nije bilo vrijeme krize. Jedino kad možda nije bilo krize, je bilo početkom prošlog desetljeća. Ali vidjeli smo da to nije dobar model, kriza je i moramo se mijenjati. Uvažene dame i gospodo, hvala vam na strpljenju, ovo je bilo definitivno iznad mog prosjeka u duljini govora, ali osjećao sam potrebu da to sve kažem i pročitam. Hvala vam.